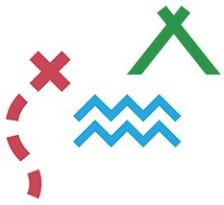

FAMILJESCOUTLEDARENS HANDBOK

Inledning

Vad kul att du har tagit dig an uppdraget som ledare för familjescouting! Familjescouting är Finlands Scouters nya verksamhetsform; målet är att erbjuda en gemensam fritidsverksamhet som genomsyras av scoutingens värderingar och som är gemensam för hela familjen.

Verksamhetens målsättning är inte att sänka startåldern för scouternas åldersgrupper, familjescoutingens aktiviteter riktar sig helt och hållet till familjer. Tanken är att familjer ska vistas i naturen i en lugn takt som passar för yngre barn. Det är såklart ett plus om familjescouting blir en inkörsport till scoutverksamheten, så att barnen fortsätter vidare till vargungarna och de vuxna till andra uppdrag inom kåren.

Familjescoutmaterialet är ett arbetsverktyg för dig som ska bedriva verksamheten. Materialet erbjuder dig bakgrund och information om familjescouting samt tips på hur verksamheten kan bedrivas. En del av innehållet i denna handbok passar ypperligt för alla vuxna som deltar i familjescouting, handboken riktar sig dock främst till ledare.

Ledarens viktigaste egenskap är entusiasm. En entusiastisk ledare vägleder och uppmuntrar familjerna att fungera som en grupp, njuta av naturen och lära sig nya saker.

Trevliga familjescoutmöten!

Innehåll

FAMILJESCOUTLEDARENS HANDBOK	1
Ordlista	4
Familjescoutingens målsättningar	5
Familjescoutingens målgrupp	6
Ett treårigt barn	7
Ett fyraårigt barn	7
Ett femårigt barn	7
Ett sexårigt barn.....	8
Scoutmetoden i familjescouting	8
Att förbinda sig till scouternas värdegrund	8
Learning by Doing	9
Symbolik.....	9
Patrullsystemet	10
Verksamhet i naturen	10
Verksamhet med stigande svårighetsgrad.....	10
Goda gärningar.....	11
Vuxet stöd.....	11
Familjescoutgruppen och hur man leder den	11
Gruppens verksamhet och uppdelning	12
Familjescoutprogrammet	13
Familjescoutingens aktiviteter	13
Familjescoutingens symbol.....	14
Programmets uppbyggnad	14
Familjescoutgruppens träffar	15
Mall för mötesuppbyggnad	16

Ordlista

I scoutverksamheten använder vi många ord som har egen betydelse. Här följer en kort ordlista över scouterterminologi.

Aktivitet

En aktivitet är något konkret man gör i scoutprogrammet. Aktiviteterna är samlade i olika etapper beroende på åldersgrupp. I familjescouting finns det sex etapper; vardagsliv, utfärd, hantverk, uteliv, natur och deltagande i kårens evenemang.

Explorerscout

Explorerscouten är en 15–17 årig scout. Explorerscoutgruppen leds av en jämnårig patrulledare som samarbetar med den vuxna lotsen. Många explorerscouter har olika sorters ledaruppdrag i kåren.

Kuksa

Kuksa är Finlands Scouters medlemsregister, där alla medlemsuppgifter och uppdrag hanteras. Dessutom kan man anmäla sig till de flesta scoutevenemangen via Kuksa. Kuksa är även det finska namnet för kåsa, ett dryckeskärl traditionellt gjort av vril.

Kår

Kåreerna är scouternas lokalföreningar. Varje familjescoutgrupp är en del av kåren. Familjescouter deltar i kårens läger och utfärder.

Kårchef

Kårchefen är kårens ordförande. Hen leder kåren tillsammans med programchefen och uppdragschefen.

Medlemsavgift

Alla som deltar i scouterna betalar en medlemsavgift. Medlemsavgiften berättigar till deltagande i scoutverksamheten. För utfärder eller liknande kan det tillkomma en separat deltagaravgift.

Patrull

Smågrupper inom scouterna kallas för patruller.

Programchef

Programchefen är kårens programansvariga. Hen leder kåren tillsammans med kårchefen och uppdragschefen.

Roverscout

Roverscouten är en 18–22 årig scout. Många roverscouter innehar olika sorters ledaruppdrag i kåren. Roverscoutpatrullerna samlas oftast i projektsammanhang, då med stöd av den vuxna lotsen.

Scoutdistrikt

Varje kår hör till något av Finlands 10 scoutdistrikt eller till Finlands Svenska Scouter r.f. (FiSSc) som sköter den svenskspråkiga scoutverksamheten på nationell nivå.

Spejarscout

Spejarscouten är en 12–15 årig scout. Spejarscoutpatrullen leds av en patrulledare i explorerscoutålder (15–17 år). Patrulledaren verkar i samarbete med den vuxna lotsen.

Tips för förverkligande

I anslutning till varje aktivitet presenteras olika idéer för hur aktiviteten kan genomföras.

Vargunge

Vargungen är en 7–10 årig scout. Ledaren för vargungefloeken kallas för Akela.

Äldre ledare

En över 22 år gammal scout, som möjliggör scoutverksamhet för yngre. Hen kan vara en scout som genomfört roverscoutprogrammet eller en person som gått med i scouterna i vuxen ålder.

Äventyrsscout

Äventyrsscouten är en 10–12 årig scout. Ledare för äventyrsscoutlag kallas för Kapten.

Familjescoutingens målsättningar

Scouting är en verksamhet som syftar till att stöda barn och ungas fostran med hänsyn till deras individuella särdrag. Målsättningen är att fostra barn och unga till aktiva, ansvarstagande och självständigt tänkande medlemmar av såväl det lokala samfundet som det nationella och internationella samfundet.

Förutom dessa allmänna mål för fostran finns det även mål som riktar sig till de specifika åldersgrupperna. Familjescouting är inte en del av scouternas primära fostrande verksamhet, utan snarare en möjlighet för familjer att bekanta sig med scouting. I familjescouting utgörs verksamhetsenheten av familjen, inte enbart av barnet eller den vuxna. På grund av detta finns det inga specifika målsättningar för fostran, utan verksamheten ordnas i enlighet med scouternas allmänna värden och fostransuppdrag.

Familjescoutgruppen består av familjer, dvs av enheter som utgörs av minst ett barn och en vuxen. Ledarsansvaret kan antingen fördelas mellan gruppens vuxna medlemmar eller innehas av en ansvarig ledare. Gruppen passar bra för gemensam ansvarsfördelning. Helst ansvarar familjerna i tur och ordning för planering och genomförande av möten.

Familjescouting är en gemensam resa för familjen där de får bekanta sig med scoutverksamheten. Samtidigt ger familjescouting familjerna möjlighet att uppleva trevliga stunder ute i naturen. Familjerna får i sin egen takt bekanta sig med den egentliga scoutverksamheten. Detta sker genom deltagande i kårens utfärder och läger samt andra evenemang. Familjescouting ger även föräldrar möjlighet att delta i en gemensam fritidsverksamhet med sina barn och möjliggör samtidigt regelbundna träffar med andra föräldrar.

- Familjen är en del av kåren.
- Familjen vistas i naturen.
- Familjen gör tillsammans.
- Familjen bekantar sig med scoutingens värderingar.

Det är bra att lägga på minnet att familjescouting inte syftar till att vara ett lättare vargungeprogram, utan att familjescoutprogrammet är utformat för enheter bestående av barn och vuxna. På detta sätt får de barn som senare fortsätter vidare till scouternas egentliga åldersgrupper uppleva nya saker.

I Familjescouting deltar familjen på barnens villkor i alla delar av verksamheten. Många scoutfamiljer tar med sig sina barn på läger och utfärder där de vuxna själva har ledaruppdrag.

Familjescoutverksamheten skiljer sig från scoutfamiljers verksamhet eftersom familjescouting har ett eget program samt en verksamhet som leds av en ledare.

Familjescoutingens målgrupp

Familjescoutingens aktiviteter är ämnade för barn i åldern 3–6 och deras föräldrar/vårdnadshavare (eller annan trygg vuxen), barnens småsyskon kan också delta. Barnens unga ålder och det breda åldersspannet är bra att ta i beaktande då man planerar möten. Barn i den här åldern är inte nödvändigtvis självgående, därför kan det ibland vara nödvändigt att reservera extra tid under möten för t.ex. påklädning av ytterkläder. Familjescoutverksamheten grundar sig på enkla aktiviteter samt på vuxnas ständiga närvaro och stöd.

Barn i familjescoutålder växer och utvecklas snabbt, vilket gör att gruppen kan bestå av barn i olika utvecklingskedan. I denna handbok har vi tagit hänsyn till Mannerheims barnskyddsförbunds framställning av barns utveckling.

Ett treårigt barn

Det viktigaste för en treåring är föräldrarna och den trygghet och det stöd de ger. Barnet kan pendla mellan att känna sig ”stor” och ”liten”. Treåringen är mycket känslig och det är upp till föräldrarna att hjälpa till med den frustration som uppstår efter besvikelser och misslyckanden. Treåringen är aktiv och nyfiken. Ibland är det också föräldrarnas uppgift att begränsa lekar som går för långt. Vid denna ålder får barnet en uppfattning om sin könsidentitet och börjar intressera sig för sitt eget könsorgan. Var fjärde 3–4 åring använder fortfarande nattblöja.

Viktigt för ett treårigt barn:

- De egna föräldrarna
- Känslor av trygghet, kärlek och bekräftelse
- Att slå rekord

Ett fyraårigt barn

Fyraåringen behöver fortfarande föräldrarna, men börjar på många sätt bli självständig. Det är upp till föräldrarna att stöda och uppmuntra barnet att ta initiativ och att leka på egen hand. Det gäller även för föräldrarna att stöda barnets moraliska och sociala utveckling samt att sätta gränser för barnet. Att upprätthålla en regelbunden dagsrytm kan vara utmanande. Det kan även vara utmanande att förstå orsak-verkan samband samt att lära sig hur man betar sig på olika platser.

I denna ålder kan barnet koncentrera sig i 15–20 minuter och blandar lätt samman verklighet och sagor. Barnet bör lära sig att förstå att ingen kan allt. Det är lätt för en fyraåring att bli entusiastisk över olika aktiviteter, eftersom barnet är i en fas där pyssel och knåp med pennor, penslar, sax, plastkolor och annan pysselutrusning är av intresse. Barnets teckningar blir också tydligare och barnet känner redan till grundfärgerna.

Viktigt för ett fyraårigt barn

- Beröm och uppmärksamhet
- Pyssel och knåp

Ett femårigt barn

Ett femårigt barn är i ständig rörelse och kan även vara känslomässigt oberäknelig. En kraftig växtspurt förändrar barnets proportioner och barnet snubblar lätt omkring. Femåringen lever sig starkt in i berättelsers karaktärer och innehåll.

Det är bra att notera att känslolivet hos en femåring är stormigt och att barnet kan ha många rädslor. Det är bra att resonera kring dessa rädslor med barnet. Familjescoutgruppen kan vara en trygg plats för att diskutera de saker som barnet

tänker på. Samtidigt måste gruppens andra deltagare beaktas och diskussionen anpassas till de yngre barnen. Ofta börjar femåringen intressera sig för svordomar, det här är också en bra sak att tänka på i gruppen och att ingripa då barnet använder sig av ett olämpligt språk. I den här åldern vill barnet tillbringa mycket tid med sina vänner, för detta är familjescoutmötena lämpliga.

Viktigt för ett femårigt barn

- Daglig omtanke och ömhet
- Vuxenstöd för ökad självständighet moralisk utveckling
- Den vuxnas genuina intresse för barnet och vad hen gör

Ett sexårigt barn

Sexåringen är redan i förskoleålder vilket gör att många nya saker händer barnet under dagen. Levnadssfären sträcker sig utanför hemmet och barnets självständighet sätts på prov. Barnet kan redan gå längre sträckor och njuta av vandringar och utomhusaktiviteter. Familjescoutmöten är en perfekt fritidsaktivitet för en sexåring, eftersom kårens läger och utflykter bidrar med nya erfarenheter och vänner. Vänskapsrelationer är mycket viktiga i den här åldern.

Sexåringen kan redan på förhand planera vad hen ska göra. Det är också viktigt för barnet att namnge känslor och att hitta orsaker till sina egna känslor. Det är en bra idé att ta itu med dessa ämnen i familjescoutingen, samtidigt som man för de yngre barnen verbaliserar deras känslor på åldersadekvat sätt.

Viktigt för ett sexårigt barn:

- Famnen och en trygg vuxen
- Vad andra tänker om barnet

Scoutmetoden i familjescouting

Det centrala inom familjescouting är förhållande och kontakt mellan deltagarna. Då det är fråga om scouting grundar sig all verksamhet på hur saker görs. Inom scouterna använder vi oss av en arbetsmetod som vi kallar för scoutmetoden. Även i familjescouting har vi nytta av scoutmetoden, om än i en något modifierad form, eftersom verksamheten riktar sig till en annan målgrupp än i scouternas egentliga åldersgrupper.

Att förbinda sig till scouternas värdegrund

Scoutlöftet, scoutidealen och valspråket beskriver scoutingens värderingar. Genom att följa dem förbinder sig scouten till scoutingens värderingar.

Genom att delta i verksamheten lär man känna scoutingens värderingar. I familjescouting avspeglar sig scoutingens värderingar framförallt i det att familjescouterna lär sig att arbeta tillsammans och visa respekt för varandra. Varken löften, ideal eller symboler lärs ut skilt, dock bedrivs verksamheten i linje med dem. Barn i familjescouting avger inga löften, det avges först i varungeålder. För vuxna som deltar i familjescouting är det bra att individuellt fundera med deltagarna när scoutlöftet känns aktuellt.

Learning by Doing

Att lära sig genom att göra är naturligt för barn och unga. Inom scoutverksamheten lär man sig genom att uppleva och göra.

Familjescouter får själva göra, prova på, undersöka och utveckla sig själva och omgivningen. Barn och vuxna lär sig tillsammans att Learning by doing är en inlärningsprocess som fyller deras behov. Målsättningar för inläring är bra att fundera på så att barnen får en trevlig inlärningsupplevelse och inte frustreras av för utmanande uppgifter.

Symbolik

Scoutsymboliken omfattar arbetsmetoder, innehåll och föremål som har en gemensamt känd betydelse. Barn och unga sammanförs med hjälp av gemensamma symboler till den egna gruppen, kåren och den världsomfattande scoutorganisationen.

Symboliken i familjescouting följer delvis åldersgruppernas symbolik. Vissa av symbolikens delområden tas upp först i varungeålder så att barnen som fortsätter i scouterna får uppleva nya saker också som varunge. Familjescouternas hälsning är den samma som varungarnas, och de får också använda scouthalsduk. Noggrannare bestämmelser om scouthalsduken görs i kåren.

Löfte

Familjescoutingens barndeltagare avger sitt löfte först som varungar. De vuxnas löften bestäms individuellt med deltagarna.

Gruppen

Familjescoutgruppen kan kalla sig själv för familjescoutgruppen eller hitta på ett eget gruppnamn. Gruppen kan utveckla egna kännetecken som t.ex. en hemgjord vimpel, t-shirt, dräkt eller ett märke (som kan sättas fast på ryggsäcken) eller något annat motsvarande kännetecken.

Scouthalsduken

Familjescouterna använder scouthalsduk. Kåren bestämmer hurdan halsduk som används.

Scoutskjorta

Familjescouting har ingen egen scoutdräkt. En vuxen familjescout kan införskaffa en scoutskjorta om hen är intresserad av scoutengagemang också utanför familjescouting. Familjescoutgruppen kan även trycka egna t-shirts.

Scoutmärken

Till familjescoutverksamheten hör årliga ekormärken. Gruppen bestämmer tillsammans när märket delas ut och var det ska fästas. Märken som fås på läger och utfärder kan fästas på exempelvis ryggsäcken eller gruppens t-shirt.

Patrullsystemet

I scoutverksamheten sker verksamheten i grupper där alla är jämlika, man fattar beslut tillsammans och delar på ansvaret. I dessa smågrupper växer barn och unga till att fungera som medlemmar i gruppen.

Många scoutaktiviteter görs i patrullerna. Patrullsystemet fungerar också bra i familjescouting även om gruppens sammansättning kan variera något mer och oftare än i åldersgruppernas patruller. I familjescouting deltar barnet och den vuxna som ett par, som tillsammans med andra par bildar en patrull. Undvik gärna att splittra upp dessa par även om vissa aktiviteter kräver det. Aktiviteter som görs endast med barn eller endast med vuxna bör göras mera sällan och sådana sammansättningar blir därför tillfälliga och inte patruller.

En och samma person kan fungera som ledare för familjescoutgruppen eller så kan ansvaret för olika uppgifter fördelas mellan de vuxna deltagarna. Notera att det kan gå lång tid mellan möten och att deltagare kan skifta från ett möte till ett annat, därför är det lämpligt att ge patrulledaren korta uppgifter så att denne ansvarar för en specifik lek, uppgift eller del av mötet. På så sätt får flera par prova på att instruera under ett och samma möte.

Verksamhet i naturen

Inom scoutverksamheten verkar barn och unga i naturen, som är en upplevelserik miljö för verksamhet och inläring.

I familjescouting rör man sig mångsidigt i naturen på barnens villkor. Gruppens ledare bör se till att deltagarna lär sig att utrusta sig rätt för olika väderförhållanden.

Verksamhet med stigande svårighetsgrad

Var och en får lämpligt utmanande uppgifter. Ett för åldersgruppen lämpligt program hjälper scouten att växa.

Familjescoutingens stegvisa program genomförs i enlighet med barnens utvecklingsstadier och på deras villkor. Nivån på scoutfärdigheter och

scoutkunskaper för både vuxna och barn ökar gradvis. Ett smidigt samarbete mellan vuxen och barn utvecklas samtidigt.

Goda gärningar

Inom scoutverksamheten lär sig barn och unga att ta ansvar för sig själv och för andra. Verksamhet som syftar till andras välmående gynnar gemenskap och grupptillhörighet i samhället.

Familjescouting utgör en trygg miljö för upplevelser och aktiviteter. I verksamheten lär man sig att ta hand om varandra. En central del av verksamheten är att se till att utfärdsplatsen lämnas i ett bättre skick än före gruppens ankomst.

Vuxet stöd

Inom scoutverksamheten verkar barn, unga och vuxna tillsammans. Barn och unga växer, deltar och har möjlighet att påverka sin omvärld eftersom de har vuxna som stöder dem.

I familjescouting verkar familjer tillsammans. Även här stöder den vuxna barnets tillväxt, deltagande och påverkansmöjligheter. Den mer erfarna vuxna lär ut nya färdigheter åt de med mindre erfarenhet.

Familjescoutgruppen och hur man leder den

I familjescouting samlas man i grupp, till gruppen hör barn och deras vuxna. Varje deltagande barn bör ha en egen vuxen, vårdnadshavare, mor/farförälder, gudförälder eller annan motsvarande trygg vuxen med sig. I Familjescoutgruppen fungerar en vuxen som ledare. I idealfall har ledaren scoutbakgrund i kåren - Detta är ett önskemål eftersom en erfaren scout, bättre än en nybliven scout, kan upprätthålla en förbindelse mellan familjescoutgruppen och kårens andra grupper. Att vara ledare för familjescouterna skiljer sig dock från att vara ledare för åldersgrupperna. Ledarens roll är snarare att vägleda och möjliggöra än att leda.

Ett av målen i familjescoutverksamheten är att ge familjerna möjlighet att bekanta sig med scoutverksamheten, inte att följa scouternas mål för fostran. Familjescoutingens uppgift är att ge familjer trevliga scoutupplevelser och en stor del av handledaruppdraget innebär att möjliggöra just detta. Ledarens uppgift är t.ex. att berätta varför och hur man fungerar inom scouterna.

Familjescoutledaren får i sitt uppdrag vägleda deltagarna. Ledaren stöder och hjälper framförallt vuxna deltagare med att stöda barnen. Det är typiskt för många vuxna att själv utföra uppgifter som känns utmanande för barnet eller som tar lång tid att utföra. I familjescouting är målet att barnen ska tilldelas åldersanpassade uppgifter

som de får utföra och prova på i egen takt. Ledaren vägleder de vuxna, så att de ger barnen möjlighet att delta på egna villkor.

När familjescoutgruppen har fungerat en viss tid kan ansvaret fördelas också bland familjerna. Familjerna kan då i tur och ordning ansvara för en del av mötet. Också verksamhetsplaneringen bör så småningom göras tillsammans så att hänsyn tas till familjernas önskemål och idéer.

Ledarens uppgift är att:

- Planera gruppens verksamhet med hänsyn till deltagarnas åsikter/tankar
- Förverkliga gruppens verksamhet enligt överenskommelse
- Ansvara för verksamhetens allmänna säkerhet. Den vuxna ansvarar för sitt barns säkerhet.
- Uppmuntra familjer att delta i utfärder, läger och andra scoutevenemang och också själv delta
- Utföra uppgifterna på en överenskommen tid
- Reservera tillräckligt med tid för uppgiftens utförande
- Sköta kommunikationen mellan de deltagande familjerna
- Verka som en länk mellan kårens övriga aktörer och familjescoutgruppen

Val av familjescoutledare

Ledaren utses av någon i kårens chefstrio. Vems uppdrag det är att utse familjescoutledare beror på kåren. Handslagsdiskussioner förs med jämna mellanrum med uppdragsgivaren. Tillsammans diskuteras hur målsättningarna för uppdraget ska uppnås, samtidigt ställer man upp nya mål. Önskvärt är att handledaruppdraget sträcker sig över ett helt verksamhetsår. Ledarens ansvarsområde, skyldigheter och var hen kan få stöd i sitt uppdrag avhandlas och bestäms under handslagsdiskussionen.

Målet med handledaruppdraget är att erbjuda deltagarna en mångsidig och trygg verksamhet. Ledaren stöds av andra vuxna i kåren samt av de vuxna deltagarna i familjescoutgruppen. Om möjligt kan en person som tidigare varit ledare fungera som en "mentor" och som ett stöd till den nyrekryterade. Ett nätverk av familjescoutledare från andra kårer i området kan också fungera som ett stöd.

Ledarens utbildning

Det är fördelaktigt om den som åtar sig handledaruppdraget har scouterfarenhet, för att överföringen av scouttraditioner till familjescoutgruppen ska förstärkas. Grundutbildningen för scoutledare stöder ledaren i sitt uppdrag.

Gruppens verksamhet och uppdelning

Gruppens träffar ska helst ordnas ute i naturen. Framförallt grupper som består av yngre barn kan börja med en träff i en närbelägen skog där deltagarna har möjlighet

att bekanta sig med naturen. De med erfarenhet kan åka på läger och utfärder som gruppen själv ordnar eller som ordnas av kåren.

I gruppen kan det finnas stor åldersspridning bland barnen och därför bör verksamheten anpassas enligt barnens olika ålder och utvecklingsnivå. Inom familjescouting bör man även se till att verksamheten är flexibel, eftersom man med småbarn snabbt kan behöva ändra planerna. Det är viktigt att vara flexibel i all gruppverksamhet, också när det gäller deltagarnas ankomst och avfärd till och från möten. Med småbarn kan det uppstå olika situationer som leder till tidigare hemfärd än planerat. För verksamhetens skull är det bra att se till att alla gruppmedlemmar får göra saker i sin egen takt.

Familjescoutprogrammet

Till familjescoutverksamheten är alla familjer med barn under skolåldern välkomna. Familjer kan delta i verksamheten tills det yngsta barnet är tillräckligt gammalt för att bli vargunge. Familjescoutprogrammets aktiviteter är planerade för barn i åldern 3–6. Yngre barn kan delta i verksamheten i enlighet med sin utvecklingsnivå. Syskon som är i vargunge- och äventyrsscouterålder kan även delta i familjescoutmöten, men familjescouting erbjuder dem inte åldersanpassat program, utan de deltar och samarbetar i dessa fall med de yngre barnen och på deras villkor. Vargungar kan t.ex. lära familjen hur man använder ett stormkök och äventyrsscouter kan hjälpa till med att tända en brasa.

Familjer kan delta i verksamheten så länge de har barn under skolåldern. Man kan också börja i Familjescouting innan det äldsta barnet fyllt 3 år. Då är det viktigt för familjen att komma ihåg att programmet kanske inte lämpar sig för ett så litet barn. Familjens barn kan alltså delta i verksamheten också under sitt 7 år.

Familjescoutgruppen bestämmer tillsammans hur ofta man träffas. En bra mötestakt är en gång i månaden med undantag från sommarmånaderna. På detta vis upprätthålls intresse för verksamheten utan att familjen varje vecka behöver reservera tid för ett möte.

En bra mötesdag för familjescoutgruppen är lördag eller söndag. På vardagar efter jobb och dagis finns det sällan tid eller energi för fritidsaktiviteter. Eftersom läggsdags hos barnfamiljer ofta är kring kl. 20 passar det inte med ett flera timmar långt scoutmöte på vardagskvällar. På veckoslut hinner både barn och vuxna bättre delta i gemensam verksamhet.

Familjescoutingens aktiviteter

Även om familjescouting inte är en del av scoutverksamhetens officiella åldersgruppsindelning finns det ett familjescoutprogram som omfattar olika

aktiviteter som gör det lättare att bedriva verksamheten. Familjescoutingens aktiviteter skiljer sig från åldersgruppernas aktiviteter i och med att man kan och gärna ska genomföra dem flera gånger under verksamhetsåren. Gruppen kan genomföra aktiviteterna på olika sätt, men också om aktiviteten utförs på samma sätt flera gånger så är det sannolikt att deltagarna får ut något av aktiviteten varje gång.

Noggrannare instruktioner för hur aktiviteterna ska utföras finns för både gruppen och ledaren på hemsidan, där hittas också tips på olika sätt att utföra aktiviteterna.

Familjescoutingens symbol

Familjescoutingens symbol är en ekorre. Ekorren symboliserar familjescoutingen eftersom den med sin snabbhet och nyfikenhet inspirerar till mångsidig lek, information och pyssel. Ekormärkets färg passar in i åldersgruppernas färgpalett; Det roströda märket är familjescoutingens egen färg. De andra färgerna i paletten är vargungarnas solgula färg, äventyrsscouternas glödande orange, spejarscouternas violetta färg samt den skogsgröna färgen som kännetecknar explorerscouterna och den chokladbruna färgen som kännetecknar roverscouterna, den scoutblåa färgen är gemensam för alla scouter.

Tidpunkt för märkesutdelning bestäms av kåren eller gruppen. Ett bra sätt är att dela ut ettärke varje verksamhetsår så att antalet ekormärken visar hur många år barnet deltagit i familjescouting. En bra tidpunkt för märkesutdelningen kan vara genast i början av verksamhetsåret alternativt vid årets slut. Huvudsaken är att märket delas ut i en glad och uppmuntrande anda.

Gruppen bestämmer också själva var märket sys fast. Ett bra ställe är tex scouthalsduken, t-shirten eller tygpåsen. Märken som sys fast på halsduken ska sys i följande ordning; det första märket i det nedre hörnet och de följande i en rad ovanför (likt en triangel). Om familjescouten hinner vara med under flera år bildas en tredje rad.

Programmets uppbyggnad

Familjescoutprogrammet består av sex aktivitetsetapper. Minst en av etapperna bör utföras per år, familjescoutgruppen bör se till att verksamheten är mångsidig.

Aktivitetsetapperna:

Vardagsliv: Vardagsliv omfattar gemensamma familjerelaterade färdigheter som första hjälpen och säkerhet.

Utfärd: Här övar familjen tex på hur man tänder en brasa, hur man använder ett stormkök och hur man sätter upp ett tält.

Hantverk: Hantverksaktiviteter utmanar familjen att prova olika hantverkstekniker, allt från gör-det-självpysssel till tovning och tygtryck.

Uteliv: Målsättningen med uteliv är att uppmuntra familjen att genomföra olika typer av utfärder och utmana familjen att röra sig i varierande terräng. Fågelskådning och pulkaåkning är en del av denna etapp. Att vistas i olika terrängar utvecklar också barnens motorik.

Natur: I denna etapp lär sig familjen färdigheter som har att göra med att vistas i naturen, som djurspårning, att bygga en hydda eller att utforska insekter med förstoringsglas.

Deltagande i kårens evenemang: Utöver det månatliga mötet deltar familjescoutgruppen i valfria kårevenemang. Familjescouternas roll i evenemanget diskuteras på förhand med evenemangsledaren. Förutom att delta i kårens evenemang kan gruppen även ordna egna dags- och övernattningsutfärder. Gruppens egna utfärder bör hållas på en s.k. låg tröskelnivå och familjerna ska kunna delta i enlighet med sina egna resurser. Någon familj klarar kanske av att övernatta på en utfärd medan t.o.m. dagsutfärder kan vara utmanande för andra. Ledarens uppgift är att uppmuntra familjerna att hitta sitt eget sätt att delta.

Till familjescouting hör inga obligatoriska aktiviteter, utan gruppen bestämmer själv vilka idéer de gillar bäst.

Familjescoutprogrammet har ändå tagits fram för att underlätta planering av aktivitetsetapperna. Programmet samlar även olika förslag på aktiviteter för att främja verksamhetens mångsidighet och scoutanda. I anslutning till varje aktivitet presenterats olika idéer för hur aktiviteten kan genomföras.

Familjescoutgruppens träffar

I familjescoutverksamheten är en bra mötestid 2–3 timmar. Då finns det tillräckligt med tid för att utföra aktiviteter utan att mötet tar hela dagen. Ju yngre deltagarna är desto längre tid kan det ta att få enstaka saker gjorda under mötet. Detta är bra att beakta vid planering. Även årstiden kan påverka mötets längd, på vintern kan små barn frysa och då är två timmar tillräckligt långt för ett möte. På fina sommardagar flyger ofta tiden iväg då man är ute i naturen och då kan det vara bra att boka in tre timmar. Möten som hålls på veckoslut kan vara bra att planera in på förmiddagen. På vardagar är det bra att de hålls på eftermiddagen eller så tidigt som möjligt på kvällen så att de yngsta deltagarna inte är för trötta. Föräldrarnas eventuella arbetsturer bör också beaktas då man schemalägger möten, eftersom arbete kan påverka deras möjligheter att delta.

Mall för mötesuppbyggnad

Mötets längd är ca 2h

Inledningsceremoni (10–15 min)

En inledningsceremoni är viktig för samhörighets- och trygghetskänslan. I scouterna börjar och avslutas möten ofta med en inlednings- och avslutningsceremoni. Inledningsceremonin är ett bra tillfälle att få alla att känna sig välkomna och påminna deltagarna om vem alla är, speciellt om det har gått en tid sedan det senaste mötet. En sånglek där man går igenom allas namn passar här bra. Om sång inte känns naturligt för gruppen kan en annan namnlek också fungera bra. Gruppen kan göra en maskot eller en vimpel, som kan användas i inledningen. En lek där deltagarna får ställa in sig på dagens tema passar också bra.

Dagens tema (45–60min)

Efter inledningen är det dags för mötets innehåll. I familjescoutprogrammet finns olika idéer för aktiviteter som förverkligas på familjescoutmöten. För varje aktivitet finns flera tips på hur man kan genomföra dem. Familjescoutverksamhetens uppbyggnad är inte strikt vilket gör att varje kår och familjescoutgrupp har möjlighet att hitta sitt eget sätt att genomföra en aktivitet.

Mellanmålspaus (15 min)

Mellanmål är en viktig del av familjescoutmötet. Varje familj fikar på det mellanmål de tagit med sig. Mellanmålsstunden ger familjerna en chans att umgås och utbyta tankar.

Lämna stället i bättre skick än vid mötets början (15 min)

Goda gärningar är ett av scoutmetodens delområden. Detta delområde beaktas inom familjescouting speciellt så små barn får lära sig att se till att mötesplatsen lämnas i ett bättre skick än vid mötets början. Till detta skede hör även att packa ner all utrustning, släcka brasan på ett säkert sätt och att samla ihop eventuellt skräp.

Avslutningsceremoni (15 min)

En tydlig avslutningsceremoni hör till scoutverksamheten. Ett möte bör alltid avslutas med någon form av feedback-runda där barn och vuxna tillsammans går igenom vad man lärt sig och vad man gjort under mötet, t.ex. kan alla i tur och ordning få berätta vad de tyckte var roligt på mötet.

Om gruppen använder sig av ett deltagarpass, kan var och en under avslutningen märka mötet med ett klistermärke eller en stämpel etc. Familjescoutgruppen avslutar mötet i enlighet med kårtraditioner t.ex. med syskonringen.